

België is het laatste Lid van de Europese Unie dat dit Aanvullend Protocol nog niet had bekrachtigd na het Groothertogdom Luxemburg, reeds gebonden sinds 31 december 2000 ... Présidence oblige? Wat er ook van zij, dit vrij summier instrument preciseert de draagwijdte van de verplichting tot rechtshulp in grensgevallen waarin twijfel kon rijzen over de precieze natuur – strafexecutie of nog net niet – van het strafprocessuele stadium waarin de medewerking door de aangezochte Staat plaats diende te vinden (art. 3). Verder beoogt het een meer efficiënte uitwisseling tussen de ministeries van Justitie van bepaalde inlichtingen over de inhoud, de betekening of de aard van een strafvonnis of van een overwogen maatregel (art. 4). M.a.w. op het eerste gezicht niets om over naar huis te schrijven, was het niet dat de artikelen 1 en 2 van het Protocol de rechtshulpplicht in hoofde der partijen ter zake van fiscale delicten nog aanzienlijker verstrakken dan de Uitvoeringsovereenkomst van het Akkoord van Schengen.

Volgens de memorie van toelichting vormt artikel 1 de kern van de nieuwe regeling, omdat het een rechtshulpweigering uitsluit "louter" omdat het verzoek slaat op een strafbaar feit dat de aangezochte Staat als een fiscaal delict beschouwt. Overigens blijft het deze Staat mogelijk in een dergelijk geval rechtshulp te weigeren om de andere redenen, geduld door artikel 2b van het basisverdrag, nl. het risico voor de soevereiniteit, de veiligheid, de openbare orde of andere wezenlijke belangen.

Artikel 2 beoogt, wat huiszoeking en beslag betreft, een oplossing aan te reiken voor de problemen inherent aan de dubbele incriminatie op het vlak van de fiscale delicten en zodoende de tussenstaatse uitvoering van deze onderzoeksmaatregelen te vergemakkelijken. De praktijk zal hierbij zeker gebaat zijn. Volledigheidshalve vermeldt de memorie van toelichting dat de artikelen 1 en 2 van het voorliggend Aanvullend Protocol verenigbaar zijn met de Belgische Uitleveringswet.⁷

– Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag inzake de veiligheid van VN-personeel en geassocieerd personeel, gedaan te New York op 9 december 1994, voorgelegd op 19 september 2001 (*Parl. St. Senaat* 2001-2002, nr. 2-904) en op 30 november 2001 doorgezonden naar de Kamer (*Parl. St. Kamer* 2001-2002, nr. 1542/001).

Voormeld Verdrag, reeds bekrachtigd door zeven lidstaten van de Europese Unie en op 15 januari 1999 in werking getreden, resulteert uit de noodzaak de personeelsleden van de VN tijdens vredesoperaties ook juridisch te beschermen tegen de steeds vaker voorkomende aanslagen op hun fysieke integriteit, al dan niet gepaard met de vernietiging van hun uitrusting en van de gebouwen die zij betrekken. De voorliggende verdragstekst bewerkt een compromis tussen twee ontwerpen: één van Nieuw-Zeeland dat de individuele strafrechtelijke aansprakelijkheid van de daders van bedoelde delicten sterk beklemtoonde en één van Oekraïne oorsprong dat eerder de verdere codificatie van het internationaal recht inzake de veiligheid van het VN-personeel beoogde.

Het Verdrag, dat 29 artikelen telt, definieert in de eerste plaats een aantal basisbegrippen (art. 1), regelt de identificatie van VN-vervoermiddelen en dito personeel (art. 3), dwingt tot het sluiten van overeenkomsten over de status van de operatie (art. 4), alsook, zo nodig, tot het toestaan van een vrije doortocht door transitstaten (art. 5) en bevestigt de eerbiediging, door het VN-personeel, van de wetten en voorschriften van ontvangst- en transitstaat (art. 6). Daarop volgt dan de kern van het Verdrag, te weten de opsomming van de concrete (inspannings)verplichtingen die de Partijen op zich nemen om het VN-personeel met name rechtsbescherming te garanderen.

Hieronder verdienen vooral de aandacht:

– de plicht om de veiligheid en beveiliging van VN-personeel en geassocieerd personeel, op hun grondgebied ingezet, te waarborgen en inzonderheid te beschermen tegen de strafbare feiten die opgesomd worden in artikel 9 van het Verdrag (art. 7). Het betreft vijf categorieën opzettelijke delicten m.i.v. de poging ertoe en de deelneming eraan. Vermeld worden moord, ontvoering, aanslag tegen de persoon c.q. de vrijheid, gepleegd t.o.v. VN-personeel en geassocieerd personeel, evenals gewelddadige aanslagen op limitatief beschreven goederen waardoor bedoeld personeel zelf in gevaar wordt gebracht (art. 9). De Partijen moeten deze gedragingen in hun nationaal recht strafbaar stellen en tevens, onder bepaalde voorwaarden, hun rechtsmacht terzake vestigen (art. 10).

Benevens in uitwisseling van informatie en in wederzijdse rechtshulp in strafzaken, voorziet het Verdrag eveneens in de uitlevering van de vermoedelijke dader van de misdrijven naar artikel 9 (art. 15). Bij niet-uitlevering, dient de Partij op wiens grondgebied deze laatste zich bevindt, de zaak voor aan haar eigen rechterlijke autoriteiten (art. 14).

7. Aanbevolen literatuur: *Rapport explicatif sur le Protocole additionnel à la Convention européenne d'entraide judiciaire en matière pénale*, Straatsburg, Raad van Europa, 1978, 13 p.

– de plicht om vastgehouden of gevangengenomen VN-personeel en geassocieerd personeel vrij te laten of te doen terugkeren naar de Organisatie der Verenigde Staten (art. 8). De onderzaging van deze gedetineerden is uitgesloten en de behandeling ervan dient conform de rechten van de mens en de geest van de Verdragen van Genève (1949) te zijn.

Ten slotte houdt het Verdrag ook rekening met het geval waarin personeelsleden, tijdens dwangacties waarvoor machtiging is verleend door de Veiligheidsraad op grond van Hoofdstuk VII van het VN-Handvest, niet optreden als neutrale tussenpersonen, maar, daarentegen, als daadwerkelijke combattanten tegen geregelde strijdkrachten: in een dergelijke toestand van gewapend conflict is op hen niet het Verdrag maar wel het internationaal humanitair recht van toepassing (art. 2, paragraaf 2). Een juridisch vacuüm wordt derhalve vermeden. Volledigheids-halve dient bij artikel 2, paragraaf 2 artikel 20 a. te worden vermeld, volgens welk de bepalingen van het Verdrag o.m. de toepassing van het internationaal humanitair recht onverlet laten. Hieruit volgt dat zelfs wanneer het Verdrag *a priori* toepasselijk is, ook het recht der gewapende conflicten geldt mocht een situatie zich voordoen die specifiek onder deze discipline ressorteert (*Parl. St. Senaat 2001-2002*, nr. 2-904, paragraaf 10).

De Regering is de mening toegedaan dat de incriminaties, vervat in artikel 9 van het Verdrag, in het Belgisch Strafwetboek voldoende aan bod komen. Wel overweegt zij een interpretatieve verklaring om het begrip “dreiging een aanslag te plegen op personen of op goederen” (art. 9, paragraaf 1.c) te preciseren: het artikellid heeft enkel betrekking op de gevallen waarin de dreiging als aannemelijk wordt beschouwd (*Parl. St. Senaat 2001-2002*, nr. 2-904, paragraaf 22). Wat de vestiging van rechtsmacht naar artikel 10 van het Verdrag betreft, volstaat, zoals de Raad van State het in zijn advies van 14 augustus 2001 opmerkt, een verwijzing naar de nieuwe versie van artikel 12bis V.T. Wetboek van Strafvordering (*Parl. St. Senaat 2001-2002*, nr. 2-904, 31.295/2/V).⁸

F. THOMAS

2. Strafrechtelijke en administratieve sancties en het Corpus Juris in de kandidaat EU-lidstaten (Trier, 13-15 september 2001) (congresverslag)

Dit congres, georganiseerd door de Europese Rechtsacademie (E.R.A.) ter afronding van de derde Corpus Juris-studie,⁹ had tot doel na te gaan hoever de kandidaat-EU-lidstaten staan met de overname van het “acquis communautaire” met betrekking tot EU-fraudebestrijding.¹⁰ Daarnaast werden ook de obstakels opgespoord die zouden kunnen opduiken bij de incorporatie van het Corpus Juris in hun intern recht.¹¹ Daartoe hebben deskundigen van negen kandidaat-lidstaten (voor Bulgarije S.G. PENOV en B. VELCHEV, voor Estland J. GINTER, voor Hongarije R. PETRO, voor Litouwen G. SVEDAS, voor Polen E. ZIELINSKA, voor Tsjechië J. FENYK, voor Roemenië A. NICOLAE, voor Slowakije A. ONDREJOVÁ en voor Slovenië M. JAGER, D. KOROSCEK en K. SUGMAN) het eigen recht doorgelicht. Bij het opstellen van haar eindrapport kreeg Professor C. VAN DEN WYNGAERT van de Universiteit van Antwerpen (U.I.A.) de steun van 11 E.U.-deskundigen die horizontale rechtsvergelijkende deelrapporten hadden opgesteld: (1) De misdrijven (G. GRASSO en R. SICURELLA), (2) Strafrechtelijke verantwoordelijkheid (E. BACIGALUPO en J. VOGEL), (3) De sancties (D. SPINELLIS), (4) Strafonderzoek en vervolging (J. VERVAELE en S. MANACORDA), (5) Transactie (minnelijke schikking) (H. XANTHAKI), (6) Rechten van de verdediging, slachtoffers en getuigen (B. FAVREAU), (7) Het bewijs (J. SPENCER), (8) Teruggave van onrechtmatige vermogensvoordelen (H. XANTHAKI), (9) Aangifte van misdrijven aan de overheid (A.-M. NUUTILA) en (10) Internationale samenwerking (C. VAN DEN WYNGAERT). Het resultaat van het onderzoek is ge-

9. De eerste Corpus Juris-studie resulteerde in het opstellen van een basistekst in 1997. Voor de Nederlandse vertaling, zie: M. DELMAS-MARTY, *Corpus Juris houdende strafbepalingen ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Unie*, Antwerpen-Groningen, Intersentia, 1998, 189 p. Een eerste follow-up onderzoek te inpasbaarheid van het voorstel in de rechtsstelsels van de E.U.-lidstaten en leidde tot de versie 2000: M. DELMAS-MARTY et J.A.E. VERVAELE, *La mise en oeuvre du Corpus Juris dans les Etats membres*, Antwerpen-Groningen-Oxford, Intersentia, 2000 (4 volumes).

10. Het “acquis communautaire” inzake fraudebestrijding ligt vervat in instrumenten van de eerste en de derde EU-pijler, in richtlijnen, conventies en kaderbesluiten, met taken voor EURO-POL, EUROJUST, OLAF ...

11. Voor meer info, zie ook <http://www.era.int/domains/corpus-juris/public/index.htm>. Het eindrapport (“Final Report: The Protection of the Financial Interests of the EU in the Candidate States. Perspectives on the Future of Judicial Integration in Europe”) is intussen verschenen in *E.R.A.-Forum (scripta iuris europaei)*, 2001, afl. 3, p. 2-60.

8. Aanbevolen literatuur: C. EMANUELLI, “The Protection Afforded to Humanitarian Personnel under the Convention on the Safety of United Nations and Associated Personnel”, *Humanitaires Völkerrecht*, 1996, p. 4-10.